

KINNISE LASTEASUTUSE TEENUSEKIRJELDUS

SISUKORD

SISUKORD	2
1. KASUTATUD LÜHENDID JA MÕISTED	4
1.1. Lühendid	4
1.2. Mõistete selgitused	4
2. KINNISE LASTEASUTUSE TEENUSE RAAMISTIK.....	5
2.1. Kinnise lasteasutuse teenuse õiguslik raamistik.....	6
2.1.1. Teenusele paigutamine, teenuse korraldamine ja osutamine	6
2.1.2. Lapse õigused, kaasamine ja kaitse	6
2.1.3. Teenusele paigutamise menetluslik regulatsioon	7
2.1.4. Andmekaitse, privaatsus ja teabevahetus	7
2.1.5. Hariduse omandamise toetamine	7
2.1.6. Kvaliteediraamistik, järelevalve ja kaebused.....	7
2.2. Teenuse nimetus ja sisu	7
2.3. Teenuse eesmärk	8
2.4. Teenuse sihtrühm.....	8
2.5. Teenusele paigutamise alus	8
3. TEENUSELE PAIGUTAMISE TAOTLEMINE JA TEENUSKOHA TAGAMINE	8
3.1. Teenusele paigutamise taotlemine SHS-i alusel.....	8
3.2. Teenusele paigutamise taotlemine KarS-i ja KrMS-i alusel	9
4. KINNISE LASTEASUTUSE TEENUSE SISU	9
4.1. Teenuse üldised põhimõtted.....	9
4.2. Teenuse komponendid	10
4.2.1. Lapse turvalisuse ja õiguste tagamine.....	11
Elukeskkond, majutus ja toitlustamine	11
Ööpäevaringne tugi ja järelevalve.....	11
Kriiside ennetamine ja turvalisuse tagamine	12
4.2.2. Lapse toimetuleku hindamine ja individuaalne tegevuskava	12
4.2.3. Pere- ja võrgustikutöö	12
4.2.4. Füüsilise ja vaimse tervise toetamine	13
4.2.5. Igapäevaelu- ja toimetulekuoskuste arendamine	13
4.2.6. Hariduse omandamise toetamine	14
4.2.7. Teenuselt väljumise ja kogukonda naasmise toetamine.....	14
4.3. Teenuse raames rakendatavad piirangud	14
4.3.1. Lapse õigused ja piirangud kinnise lasteasutuse teenusel	15

4.3.2. Lapse teabeõiguse ja väljendusvabaduse tagamine ning sidevahendite kasutamine.....	15
5. TEENUSE OSUTAMISE NÕUDED JA RAHASTAMINE	18
5.1. Teenuse osutamise nõuded	18
5.1.1. Personali pädevus ja koolitamine.....	18
5.1.2. Nõuded teenuse osutamise kohale ja ruumidele	18
5.1.3. Dokumenteerimine ja andmekaitse	19
5.1.4. Teenuse kvaliteedi tagamine	19
5.2. Teenuse osutamise rahastamine.....	20
5.2.1. Teenuse hind ja maksimaalne maksumus	20
5.2.2. Täitmata teenuskoha kulude hüvitamine	20
5.2.3. Lapsega seotud kulude katmine.....	20

1. KASUTATUD LÜHENDID JA MÕISTED

1.1. Lühendid

KLAT – kinnise lasteasutuse teenus

KOV – kohaliku omavalitsuse üksus

SKA – Sotsiaalkindlustusamet

SHS – sotsiaalhoolekande seadus

SÜS – sotsiaalseadustiku üldosa seadus

LasteKS – lastekaitse seadus

TsMS – tsiviilkohtumenetluse seadustik

KrMS – kriminaalmenetluse seadustik

KarS – karistusseadustik

PKS – perekonnaseadus

PGS – põhikooli- ja gümnaasiumiseadus

HaS – Eesti Vabariigi haridusseadus

RTHS – rahvatervishoiu seadus

IKÜM / GDPR – isikuandmete kaitse üldmäärus

IKS – isikuandmete kaitse seadus

AvTS – avaliku teabe seadus

HMS – haldusmenetluse seadus

HKTS – halduskoostöö seadus

1.2. Mõistete selgitused

Teenuseosutaja – füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik, kellega Sotsiaalkindlustusamet on sõlminud halduslepingu kinnise lasteasutuse teenuse osutamiseks ning kes osutab teenust õigusaktides ja lepingus sätestatud tingimustel.

Kaebus – lapse, tema seadusliku esindaja, pereliikme, koostööpartneri või muu osapoole rahulolematuse avaldus teenuse osutamise, lapse kohtlemise, otsuse, tegevuse või tegevusetuse kohta.

Kaebuste menetlemise kord – teenuseosutaja kehtestatud kord, mis kirjeldab kaebuse vastuvõtmist, registreerimist, läbivaatamist, lahendamist, vastutajaid, tähtaegu ning lapsele või kaebuse esitajale tagasiside andmist. Kaebuste menetlemisel tagatakse lapse turvalisus, konfidentsiaalsus ja õigus saada arusaadavat tagasisidet.

Laps – alla 18-aastane isik.

Vanem – lapse ema või isa. Kui tekstis on oluline lapse esindamise õigus, kasutatakse mõistet **hooldusõiguslik vanem** või **seaduslik esindaja**.

Seaduslik esindaja – lapse hooldusõiguslik vanem või eestkostja, kellel on õigus ja kohustus last seaduses sätestatud ulatuses esindada.

Last kasvatav isik – täiskasvanu, kes osaleb lapse igapäevases kasvatamises või hooldamises, kuid ei pruugi olla lapse seaduslik esindaja, näiteks hoolduspere vanem, asenduskodu perevanem või muu lapsele oluline täiskasvanu.

Pere – lapse vanemad, last kasvatavad isikud ja teised lapsele olulised lähedased, kelle kaasamine toetab lapse heaolu, arengut ja teenuse eesmärkide saavutamist. Pere kaasamisel lähtutakse lapse huvidest ja turvalisusest.

Võrgustik – lapsega seotud isikud ja asutused, kes osalevad lapse abivajaduse hindamises, teenuse planeerimises, toetavate tegevuste elluviimises või teenuselt väljumise ettevalmistamises, sh KOV-i lastekaitsetöötaja, KLA teenuseosutaja, haridusasutuse esindajad, tervishoiuteenuse osutajad, õiguskaitseasutuste esindajad ja teised asjakohased spetsialistid.

Individuaalne tegevuskava – lapse vajadustest, tugevustest, riskidest ja eesmärkidest lähtuv teenuse osutamise töövahend, milles kirjeldatakse lapsele vajalikud tegevused, sekkumised, vastutajad, tähtajad ja hindamise põhimõtted.

Piirangumeede – KLAT-i osutamise ajal teenuseosutaja poolt lapse suhtes rakendatav meede, millega ajutiselt ja vajalikus ulatuses piiratakse lapse õigusi või vabadusi lapse või teiste isikute turvalisuse tagamiseks. Piirangumeedet võib rakendada üksnes seaduses sätestatud alusel, põhjendatud vajaduse korral, proportsionaalselt ja võimalikult lühiajaliselt. Piirangumeetme rakendamist selgitatakse lapsele arusaadaval viisil ning see dokumenteeritakse vastavalt õigusaktidele ja teenuseosutaja sisekorrale. Piirangumeetmeks võib olla näiteks lapse liikumisvabaduse ajutine piiramine, lapse valduses olevate asjade või saadetiste läbivaatamine, keelatud eseme äravõtmine, sidevahendi kasutamise ajutine ja põhjendatud piiramine või eraldusruumi paigutamine seaduses sätestatud tingimustel.

Suunamisotsus – Sotsiaalkindlustusameti haldusotsus, mis tehakse täitmisele kuuluva kohtulahendi alusel ning millega korraldatakse lapse teenusele asumine. Suunamisotsus ei ole lapse vabaduse piiramise alus.

2. KINNISE LASTEASUTUSE TEENUSE RAAMISTIK

Kinnise lasteasutuse teenus (edaspidi KLAT) on ööpäevaringne, kohtulahendi alusel lapsele osutatav ajutine sotsiaalteenus, mille eesmärk on toetada lapse arengut, vähendada riskikäitumist ning luua eeldused lapse toimetulekuks tavakeskkonnas. Teenust korraldab Sotsiaalkindlustusamet.

Teenuse osutamisel lähtutakse lapse huvidest, lapse õiguste kaitsest, minimaalse piirangu põhimõttest ning lapse individuaalsetest vajadustest. Teenuse keskmes on lapse füüsilise, psühholoogilise ja emotsionaalse turvalisuse tagamine, lapse arengut toetavad sekkumised ning koostöö lapse, tema pere ja võrgustikuga.

Käesolev teenusekirjeldus kirjeldab KLAT-i üldpõhimõtteid, teenuse taotlemise ja osutamise protsessi, teenuse sisu ja komponente ning lapse õigusi ja võimalikke piiranguid teenuse osutamise ajal. Lisaks kirjeldatakse nõudeid personalile, kvaliteedile, dokumenteerimisele ja andmekaitsele ning teenuse rahastamise tingimusi.

Teenusekirjeldus lähtub sotsiaalhoolekande seadusest, kinnise lasteasutuse teenuse standardist ja teistest asjakohastest õigusaktidest.

2.1. Kinnise lasteasutuse teenuse õiguslik raamistik

Kinnise lasteasutuse teenuse korraldamisel ja osutamisel lähtutakse õigusaktidest, mis reguleerivad lapse vabaduse piiramist ja teenusele paigutamist, lapse õiguste kaitset ja heaolu, teenuse osutamise kvaliteeti ja turvalisust ning isikuandmete töötlemist. Allpool on toodud peamised õigusaktid ja kvaliteediraamistiku dokumendid, mis kohalduvad teenuse taotlemisel, osutamisel ja lõpetamisel.

2.1.1. Teenusele paigutamine, teenuse korraldamine ja osutamine

Sotsiaalhoolekande seadus – sätestab kinnise lasteasutuse teenuse eesmärgi, teenusele paigutamise alused ja menetluse, teenuseosutaja põhiülesanded, lapse õiguste ja turvalisuse tagamiseks lubatud piirangud, lapse valduses olevate asjade ja saadetiste läbivaatamise ning keelatud asjade äravõtmise, samuti teenuse korraldamise ja rahastamise alused.

Kinnise lasteasutuse teenuse osutamise ja rahastamise tingimused, sotsiaalkaitseministri määrus (vastu võetud 20.12.2017) nr 65 – sätestab kinnise lasteasutuse teenuse hinna ja maksimaalse maksumuse, täitmata teenuskoha kulude hüvitamise võimaluse ning nõuded kinnise lasteasutuse töötajate arvule.

Nõuded elukeskkonnale sotsiaalteenuste osutamisel, sotsiaalministri määrus (vastu võetud 12.11.2025) nr 62 – sätestab nõuded sotsiaalteenuse osutamise elukeskkonnale, sh maa-alale, hoonetele ja ruumidele, sisekliimale, hügieenile, laste ruumi- ja sisustuse erinõuetele, KLAT-i magamistoale ja eraldusruumile ning riskianalüüsi koostamisele.

Sotsiaalseadustiku üldosa seadus – sätestab sotsiaalkaitse üldised põhimõtted, isiku õigused ja kohustused sotsiaalkaitse menetluses ning sotsiaalkaitse korralduse üldise raamistiku.

Rahvatervishoiu seadus – sätestab nõuded sotsiaalteenuse osutamise elukeskkonna terviseohutusele ja toitlustamisele. KLAT-i osutamise elukeskkond ja toitlustamine peavad vastama rahvatervishoiu seaduse §-des 21 ja 22 sätestatud ning nende alusel kehtestatud nõuetele. Nõuete täitmise üle teeb oma pädevuse piires järelevalvet Terviseamet.

Nõuded laste toitlustamisele haridusasutuses ja sotsiaalteenuse osutamisel, Vabariigi Valitsuse määrus (vastu võetud 31.07.2025) nr 60 – täpsustab lastele sotsiaalteenuse osutamisel toitlustamise ja selle dokumenteerimise nõudeid.

2.1.2. Lapse õigused, kaasamine ja kaitse

ÜRO lapse õiguste konventsioon – annab rahvusvahelise raamistiku lapse õigustele, sh lapse huvide esikohale seadmisele, lapse ärakuulamisele, väärikale kohtlemisele ning vabaduse võtmise kasutamisele üksnes viimase abinõuna ja võimalikult lühikeseks ajaks.

Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon – sätestab isikuvabaduse, era- ja perekonnaelu kaitse, õiguse õiglasele menetlusele ning ebainimliku või alandava kohtlemise keelu põhimõtted, mida tuleb arvestada ka lapse vabadust piirava teenuse osutamisel.

Lastekaitseseadus – sätestab lapse õiguste ja heaolu tagamise, lapse huvidest lähtumise põhimõtte, lapse ärakuulamise ja arvamuse arvestamise, abivajava ja hädaohus oleva lapse abistamise põhimõtted ning kohaliku omavalitsuse rolli lapse abistamisel.

Perekonnaseadus – reguleerib lapse seadusliku esindaja, vanema hooldusõiguse ning vanema ja lapse õiguste ja kohustustega seotud küsimusi, mis on olulised lapse kaasamisel, suhtlemise korraldamisel ning pere ja võrgustikuga koostöös.

2.1.3. Teenusele paigutamise menetluslik regulatsioon

Tsiviilkohtumenetluse seadustik – reguleerib isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetlust, mida lapse kinnisesse lasteasutusse paigutamisel kohaldatakse erisustega. TsMS reguleerib muu hulgas lapse ärakuulamist, esindaja määramist, kohtumääruse täitmist ning kaebeõigust.

Karistusseadustik – sätestab alaealisele kohaldatavad mõjutusvahendid, sh kinnisesse lasteasutusse paigutamise mõjutusvahendina.

Kriminaalmenetluse seadustik – võimaldab alaealise vahistamise asendamist kinnisesse lasteasutusse paigutamisega kriminaalmenetluse raames.

Haldusmenetluse seadus – reguleerib haldusakti andmise, haldusmenetluse läbiviimise, isiku ärakuulamise, põhjendamiskohustuse ja vaide esitamise üldpõhimõtteid.

Halduskoostöö seadus – reguleerib haldusülesande täitmiseks volitamist ja halduslepingu sõlmimist, mis on asjakohane KLAT-i osutamise üleandmisel teenuseosutajale.

2.1.4. Andmekaitse, privaatsus ja teabevahetus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 – isikuandmete kaitse üldmäärus (IKÜM/GDPR) – sätestab isikuandmete töötlemise üldpõhimõtted, töötlemise õiguslikud alused, andmesubjekti õigused ning eriliigiliste isikuandmete töötlemise tingimused.

Isikuandmete kaitse seadus (IKS) – täpsustab isikuandmete töötlemise nõudeid Eesti siseriiklikus õiguses, sh eriliigiliste andmete ja lastega seotud andmete töötlemisel.

Avaliku teabe seadus – on asjakohane avaliku ülesande täitmisel tekkiva teabe, dokumentide juurdepääsupiirangute ja asutustevahelise teabevahetuse korraldamisel.

2.1.5. Hariduse omandamise toetamine

Eesti Vabariigi haridusseadus – sätestab õppimiskohustuse üldised alused ja kohustuse tagamise põhimõtted.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus – sätestab üldhariduse korralduse, õppimiskohustuse täitmise põhimõtted ning kohaliku omavalitsuse ja kooli rolli lapsele hariduse omandamise võimaluste tagamisel.

2.1.6. Kvaliteediraamistik, järelvalve ja kaebused

Kinnise lasteasutuse teenuse standard – kvaliteediraamistik, mis kirjeldab teenuse osutamise üldpõhimõtteid, miinimumnõudeid ja kvaliteedi tagamise aluseid, sh lapsekeskset lähenemist, võrgustikutööd, turvalisust, dokumenteerimist ja personalile seatud ootusi.

Õiguskantsleri seadus ja OPCAT protokoll – on asjakohased väärkohtlemise ennetamise, lapse õiguste kaitse ning kinniste lasteasutuste kontrollkäikude kontekstis.

2.2. Teenuse nimetus ja sisu

KLAT on SHS § 130¹ alusel osutatav ööpäevaringne sotsiaalteenus, mida osutatakse lapsele, kelle vabadust on piiratud kohtulahendi alusel. Teenust osutatakse struktureeritud ja

järelevalvega keskkonnas, kus lapsele tagatakse vajalik tugi, arendavad tegevused ning turvaline elukorraldus.

Teenuse sihtrühma kuuluvad lapsed, kelle puhul on täidetud SHS § 130² lõikes 1 sätestatud tingimused. Mõõduka või raske intellektipuudega lastele osutatakse KLAT-i nende vajadustele kohandatud eraldi teenuse osutamise kohas. Teenuse osutamise keskkond, töökorraldus, suhtlemisviisid, järelevalve ja sekkumised on kohandatud lapse arengutasemele, toimetulekule ja toe vajadusele vastavalt.

2.3. Teenuse eesmärk

SHS § 130¹ kohaselt on KLAT-i eesmärk toetada lapse psühholoogilist, emotsionaalset, sotsiaalset, hariduslikku ja kognitiivset arengut, et saavutada püsivad muutused, mis võimaldavad lapsel pärast vabaduse piiramise lõppu tulla toime tavakeskkonnas tema enda elu, tervist ja arengut ning teiste isikute elu ja tervist kahjustava käitumiseta.

Teenuse eesmärgid seatakse lapse individuaalsetest vajadustest lähtudes. Teenuse üldeesmärk on luua eeldused selleks, et laps oleks teenuse lõppedes võrgustiku ja vajalike teenuste toel paremini valmis:

- tulema toime tavakeskkonnas;
- hoiduma käitumisest, mis ohustab tõsiselt tema enda elu, tervist või arengut või teiste isikute elu või tervist.

2.4. Teenuse sihtrühm

Teenust osutatakse alla 18-aastasele lapsele, kes on kohtulahendi alusel paigutatud kinnise lasteasutuse teenusele, kui:

- lapse käitumine seab ohtu tema enda elu, tervise või arengu või teiste isikute elu või tervise;
- seda ohtu ei ole võimalik kõrvaldada ühegi vähem piirava meetmega.

2.5. Teenusele paigutamise alus

Kinnise lasteasutuse teenusele paigutamise aluseks on täitmisele kuuluv kohtulahend. Kohtule esitatava avalduse või taotluse saab esitada üksnes seaduses nimetatud pädev taotleja.

Kohtulahendi alusel teeb Sotsiaalkindlustusamet haldusotsuse, mis edastatakse lapse seaduslikule esindajale, teenuseosutajale ja KOV-ile. Haldusotsus kehtib kohtulahendis märgitud tähtaja jooksul või kuni kohtulahendi muutmise või lõpetamiseni.

3. TEENUSELE PAIGUTAMISE TAOTLEMINE JA TEENUSKOHA TAGAMINE

3.1. Teenusele paigutamise taotlemine SHS-i alusel

SHS-i alusel esitab lapse kinnise lasteasutuse teenusele paigutamiseks kohtule avalduse lapse elukohajärgne kohaliku omavalitsuse üksus. Kohus võib otsustada lapse kinnisesse lasteasutusse paigutamise, kui lapse käitumine seab ohtu tema enda elu, tervise või arengu või teiste isikute elu või tervise ning seda ohtu ei ole võimalik kõrvaldada ühegi vähem piirava meetmega. KOV-i kohtule esitatav avaldus peab muu hulgas sisaldama Sotsiaalkindlustusameti arvamust lapse vabadust piirava meetme sobivuse kohta.

- Enne kohtusse pöördumist esitab KOV Sotsiaalkindlustusametile taotluse arvamuse saamiseks. SKA väljastab arvamuse 30 kalendripäeva jooksul alates taotluse saamisest.

Teenuskoha tagamisel lapse vajadustega arvestamiseks edastab KOV Sotsiaalkindlustusametile:

- taotluse lapse vabadust piirava meetme sobivuse kohta arvamuse saamiseks;
- teabe kohtumenetluse kohta, sh KOV-i avalduse kohtule esitamise aja ja kohtu poolt avalduse menetlusse võtmise aja.

3.2. Teenusele paigutamise taotlemine KarS-i ja KrMS-i alusel

KarS-i alusel võivad politsei, prokuratuur või kriminaalhooldus taotleda kohtult vähemalt 14-aastase, kuid alla 18-aastase isiku kinnisesse lasteasutusse paigutamist mõjutusvahendina seaduses sätestatud alustel ja korras.

KrMS § 131 lg 3² alusel saab prokuratuur taotleda kohtult alaealise vahistamise asendamist kinnisesse lasteasutusse paigutamisega.

Teenuskoha tagamisel lapse vajadustega arvestamiseks edastab taotleja Sotsiaalkindlustusametile:

- täidetud vormi teenuskoha tagamiseks;
- teabe kohtumenetluse kohta, sh määratud kohtuistungiga.

Kui kohtuistungiga kuupäev ei ole vormil märgitud, edastatakse see Sotsiaalkindlustusametile esimesel võimaluse korral täiendavalt.

4. KINNISE LASTEASUTUSE TEENUSE SISU

KLAT on kohtulahendi alusel osutatav ööpäevaringne lapse vabadust piirav sotsiaalteenus. Teenuse raames tagatakse lapsele majutus, toitlustus, ööpäevaringne tugi ja järelevalve, juhendamine ning arendavad tegevused. Teenuse sisu lähtub lapse individuaalsetest vajadustest, riskidest, tugevustest ja teenuse eesmärkidest.

Teenuse osutamisel kasutatakse tõenduspõhiseid meetodikaid ja sekkumisi, mille positiivne mõju sihtrühmale on tõendatud. Nende sobivust ja mõju hinnatakse regulaarselt lapse individuaalse tegevuskava alusel.

KLAT-i osutamise ajal on keskne eesmärgipärane võrgustikutöö, mida juhib lapse elukohajärgse KOV-i lastekaitsetöötaja juhtumikorraldajana koostöös teenuseosutajaga. Oluline on lapse, tema seadusliku esindaja ja pere aktiivne kaasamine lapsele vajaliku toe, sekkumiste ja teenuselt väljumise planeerimisse.

4.1. Teenuse üldised põhimõtted

- Teenuse osutamisel lähtutakse lapse huvidest ning tagatakse lapse füüsiline, psühholoogiline ja emotsionaalne turvalisus, õiguste kaitse ja inimväärne kohtlemine.
- Teenuse osutamisel rakendatakse lapsekeskset ja traumateadlikku lähenemist, arvestades lapse vanust, arengutaset, varasemaid kogemusi, tugevusi, riske ja erivajadusi.

- Teenuse osutamine on individuaalne ja vajaduspõhine. Lapsele seatud eesmärgid, tegevused, sekkumised ja toe intensiivsus lähtuvad lapse individuaalsest tegevuskavast ning neid hinnatakse regulaarselt koostöös lapse, tema pere, seadusliku esindaja ja võrgustikuga.
- Lapse suhtes kohaldatavad piirangumeetmed peavad olema eesmärgipärased, proportsionaalsed ja võimalikult vähe piiravad. Piirangute rakendamise vajadust hinnatakse regulaarselt, arvestades lapse arengut, toimetulekut ja turvalisust.
- Laps kaasatakse teda puudutavate otsuste tegemisse, eesmärkide seadmisel ja tegevuste planeerimisel vastavalt tema vanusele, arengutasemele ja võimekusele. Lapsele selgitatakse talle arusaadaval viisil tema õigusi, kohustusi ja teda puudutavaid otsuseid.
- Teenuse osutamine põhineb eesmärgipärasel võrgustikutööl ning toimub koostöös lapse seadusliku esindaja, pere või last kasvatava isiku, lapse elukohajärgse KOV-i lastekaitsetöötaja, vajaduse korral asendushooldusteenuse osutaja, teenuseosutaja töötajate ja teiste lapse jaoks oluliste spetsialistide ning lähedastega.
- Teenuse osutamise ajal toimuvad vähemalt kord kuus eesmärgipärased võrgustikukohtumised. Võrgustikukohtumistele kaasatakse laps, tema vanem, seaduslik esindaja ja lapse vajadustest ja eesmärkidest lähtudes teised asjakohased võrgustikuliikmed.
- Lapse elukohajärgse KOV-i lastekaitsetöötaja roll juhtumikorraldajana jätkub ka lapse KLAT-i saamise ajal. Lastekaitsetöötaja juhib ja koordineerib võrgustikutööd koostöös teenuseosutajaga.
- Teenuseosutaja tagab lapse vajadustele vastava professionaalse toe ning kasutatavate meetodikate, sekkumiste ja tegevuste regulaarse hindamise.

4.2. Teenuse komponendid

Kinnise lasteasutuse teenus koosneb omavahel seotud sekkumistest, tegevustest ja ressurssidest, mille eesmärk on tagada lapse turvalisus, toetada tema arengut ja toimetulekut ning luua eeldused lapse jätkuvaks toimetulekuks tavakeskkonnas. Teenuse komponendid lähtuvad lapse individuaalsest tegevuskavast ning nende maht, intensiivsus ja sisu sõltuvad lapse vajadustest, riskidest, ressurssidest, toimetulekust ja arengust.

Teenuse komponendid tulenevad sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud teenuse eesmärgist ja vastava seaduse alusel kehtestatud rakendusaktidest ning KLAT standardis kirjeldatud põhimõtetest ja kvaliteedinõuetest. Teenuse osutamine põhineb lapsekesksel, traumateadlikul ja võrgustikupõhisel lähenemisel ning toimub koostöös lapse, tema pere ja seadusliku esindaja, KOV-i lastekaitsetöötaja ja teiste lapse jaoks oluliste võrgustikuliikmetega.

Teenuse põhikomponentide hulka kuuluvad:

- lapse turvalisuse ja õiguste tagamine;
- lapse toimetuleku hindamine ja individuaalse tegevuskava koostamine;
- lapse arengu- ja käitumisprobleemide tuvastamine ning lahendamist toetavate tegevuste ja sekkumiste planeerimine, elluviimine ja hindamine;
- pere- ja võrgustikutöö;

- füüsilise ja vaimse tervise toetamine;
- igapäevaelu-, enesejuhtimis- ja toimetulekuoskuste arendamine;
- arendavad vaba aja tegevused;
- lapse teabeõiguse, suhtlemisvõimaluste ja väljendusvabaduse toetamine;
- hariduse omandamise toetamine;
- lapse ja tema võrgustiku toetamine teenuselt väljumise ning tavakeskkonda naasmise planeerimisel.

Teenuseosutaja võib teenuse komponente täpsustada ja täiendada ning kasutada lapse ja sihtrühma vajadustele vastavaid tõenduspõhiseid meetoodikaid ja sekkumisi.

4.2.1. Lapse turvalisuse ja õiguste tagamine

Elukeskkond, majutus ja toitlustamine

Teenuseosutaja loob lapsele turvalise, lapsekeskse ja arengut toetava keskkonna. Selleks on tagatud:

- lapse privaatsust arvestav majutus ning isiklik ruum puhkamiseks, õppimiseks ja omaette olemiseks;
- ühiskasutatavad ruumid ja välialad huvitegevuseks, liikumiseks ning vajaduse korral rahunemiseks;
- rühmakorraldus, milles arvestatakse võimaluse korral laste omavahelist sobivust, individuaalseid vajadusi ja turvariske ning mis võimaldab personalil pakkuda vahetut tuge;
- regulaarne ja tervist toetav toitlustus, mis arvestab lapse vanust, tervises seisundit ja muid individuaalseid vajadusi.

Ööpäevaringne tugi ja järelevalve

Teenuseosutaja tagab ööpäevaringse toe ja järelevalve, et ennetada lapse omavolilist lahkumist teenuse osutamise kohast, vähendada lapse käitumisest tulenevaid ohte, lahendada kriisiolukordi turvaliselt ning toetada lapse igapäevast toimetulekut.

Järelevalve korraldamisel:

- hinnatakse järjepidevalt lapse riske ja toimetulekut ning kohandatakse järelevalvet ja turvalisust toetavaid meetmeid;
- lepatakse koostöös lapse, tema seadusliku esindaja ja last kasvatava isiku ning teiste võrgustikuliikmetega kokku arusaadavad reeglid ja tugistrateegiad, sh tegevused pingeseisundi, ärevuse või konflikti tekkimisel;
- toetatakse lapse osalemist ühistes tegevustes ning suhete loomist ja hoidmist täiskasvanute ja eakaaslastega, suurendades järk-järgult lapse iseseisvat toimetulekut vastavalt tema võimekusele;
- tagatakse, et järelevalve ja turvalisust toetavad lahendused oleksid põhjendatud ning riivaksid lapse privaatsust võimalikult vähe.

Kriiside ennetamine ja turvalisuse tagamine

Teenuseosutaja ennetab kriisiolukordi ning tagab lapse ja teiste isikute turvalisuse, lähtudes sotsiaalhoolekande seadusest, selle rakendusaktidest, kinnise lasteasutuse teenuse standardist, teenuseosutaja sisekorra- ja ohutusjuhenditest ning teistest asjakohastest õigusaktidest ja juhistest.

Teenuseosutaja:

- hindab regulaarselt lapse käitumisest ja keskkonnast tulenevaid riske;
- rakendab võimaluse korral ennetavaid ja last toetavaid meetmeid enne piirangumeetmete kasutamist;
- tagab kriisiolukordade ennetamise ja lahendamise põhimõtete ja tegevusjuhiste olemasolu;
- tagab kriisi- ja toimepidevusplaani teenuse järjepidevuse ja turvalisuse hoidmiseks.

4.2.2. Lapse toimetuleku hindamine ja individuaalne tegevuskava

Teenuse osutamise keskne töövahend on lapse individuaalne tegevuskava. Tegevuskava koostatakse koostöös lapse, tema seadusliku esindaja, pere või last kasvatava isiku, KOV-i lastekaitsetöötaja ning teiste asjakohaste võrgustikuliikmetega hiljemalt 14 päeva jooksul alates lapse teenusele saabumisest. Hindamise tulemusel muudetakse vajadusel piirangute ja toetavate sekkumiste ulatust.

- Tegevuskava ajakohastatakse regulaarselt vastavalt lapse vajadustele, toimetulekule ja arengule.
- Tegevuskava kirjeldab lapse tugevusi, arenguvajadusi, riskikäitumise mustreid ja ohumärke ning kokku lepitud eesmärke.
- Tegevuskava määratleb lapse eesmärkide saavutamist toetavad sekkumised, tegevused, vastutajad ja mõõdetavad vahe-eesmärgid.
- Tegevuskava vahehindamised toimuvad regulaarselt, vähemalt kord kuus. Vahehindamiste käigus hinnatakse lapse toimetulekut, teenuse eesmärkide saavutamist ning pakutavate sekkumiste ja tegevuste mõju. Hindamise tulemusel muudetakse vajaduse korral piirangute ja toetavate sekkumiste ulatust.
- Laps kaasatakse tegevuskava koostamisse ja ülevaatamisse viisil, mis arvestab tema vanust, arengutaset ja võimekust ning talle selgitatakse arusaadavalt valikuid, eesmärke ja kokkulepete põhjuseid.

4.2.3. Pere- ja võrgustikutöö

- Teenuseosutaja teeb aktiivset ja regulaarset koostööd lapse, tema vanema, pere, seadusliku esindaja, KOV-i lastekaitsetöötaja, haridusasutuse-, tervishoiu-, õiguskaitse- ja teiste lapse jaoks oluliste osapooltega, et toetada lapse arengut, toimetulekut ning teenusel saavutatud muutuste püsimist pärast teenuse lõppemist.
- Teenuseosutaja määrab igale lapsele vastutava töötaja, kes hoiab regulaarset kontakti lapse, tema pere ja võrgustikuga ning osaleb võrgustikutöös. Võrgustikutööd juhib lapse elukohajärgse KOV-i lastekaitsetöötaja kui juhtumikorraldaja.

- Võrgustikutöö eesmärk on kujundada ühine arusaam lapse vajadustest, riskidest, toimivatest sekkumistest ning võrgustikuliikmete rollidest lapse toetamiseks teenuse ajal ja pärast teenuse lõppu. Võrgustikukohtumised toimuvad vähemalt kord kuus või sagedamini, kui lapse vajadused seda eeldavad.
- Võrgustikukohtumistele kaasatakse laps, tema seaduslik esindaja ning lapse vajadustest, eesmärkidest ja turvalisusest lähtudes vanem, pere või last kasvatav isik ja teised asjakohased võrgustikuliikmed.
- Teenuseosutaja loob võimalused kohtumisteks lapsele oluliste inimestega ning toetab suhete ja oskuste kujunemist, mida laps vajab kogukonda naasmisel.
- Koduskäigud ja muud väljaspool teenuse osutamise kohta toimuvad tegevused, sealhulgas tugiteenustel osalemine, planeeritakse eesmärgipäraselt, et toetada ja hinnata lapse toimetulekut tavakeskkonnas, arvestades lapse turvalisust ja individuaalseid riske.
- Teenuseosutaja annab võrgustikule regulaarselt ülevaate lapse toimetulekust, arengust ja toetavate sekkumiste mõjust ning osaleb teenusejärgse toe planeerimisel.

4.2.4. Füüsilise ja vaimse tervise toetamine

KLAT-i raames tagatakse lapse vajadustest lähtuv vaimset ja füüsilist tervist toetav abi ning vajaduse korral sõltuvus- ja riskikäitumist vähendavad sekkumised.

Teenuse raames tagatakse ligipääs vähemalt:

- õendusalasale nõustamisele ja tervises seisundi jälgimisele teenuse pädevuse piires;
- vaimse tervise toele ning hinnatud vajaduse korral täiendavatele terapeutilistele sekkumistele koostöös võrgustikuga;
- sotsiaalsete oskuste arengut ja käitumise muutust toetavatele tegevustele;
- sõltuvus- ja riskikäitumise vähendamisele suunatud juhendamisele ja toele.

Kui lapse vajaduste hindamisel ilmneb vajadus täiendavate või vähem piiravate teenuste ja meetmete järele, kavandatakse need koostöös lapse elukohajärgse KOV-i lastekaitsetöötaja, seadusliku esindaja, pere ja võrgustikuga ning fikseeritakse lapse tegevuskavas või muudes asjakohastes kokkulepetes.

4.2.5. Igapäevaelu- ja toimetulekuoskuste arendamine

Kinnise lasteasutuse teenuseosutaja toetab lapse igapäevast toimetulekut ja arengut läbi igapäevaste tegevuste ning koostöös lapse pere ja võrgustikuga.

Teenuse raames:

- kujundatakse tervist toetavaid harjumusi ja rutiine (sh uni, liikumine, toitumine ja hügieen);
- toetatakse igapäevaelu- ja toimetulekuoskuste arengut (sh enda eest hoolitsemine, ruumide ja asjade korrashoid, lihtsamad majapidamisoskused ning aja planeerimine);
- võimaldatakse arendavaid ja jõukohaseid vaba aja tegevusi, mis toetavad enesejuhtimist, sotsiaalseid oskusi ja eduelamuse kujunemist;

- toetatakse lapse huvitegevuste leidmist, mida on võimalik jätkata ka pärast teenuse lõppu.

Vajadusel kavandatakse ja kohandatakse tegevusi vastavalt lapse vanusele, arengutasemele, võimekusele ja individuaalsetele eesmärkidele.

4.2.6. Hariduse omandamise toetamine

Lapse hariduse omandamise võimaluste tagamise eest vastutab lapse elukohajärgne KOV. Teenuseosutaja ei asenda KOV-i vastutust hariduse korraldamisel, kuid tagab teenuse raames lapse õppetöös osalemist toetavad tingimused, sh õppimiseks sobiva päevakava, ruumid ja järelevalve teenuseosutaja pädevuse piires.

Teenuseosutaja teeb koostööd KOV-i, lapse seadusliku esindaja, pere ja haridusasutusega, et toetada lapse vajadustele vastavat õppekorraldust, õppimisoskuste arengut ja õpimotivatsiooni. Vajaduse korral korraldatakse koostöös võrgustikuga lapse liikumine õppetegevustele ning lepitakse kokku järelevalve korraldus.

4.2.7. Teenuselt väljumise ja kogukonda naasmise toetamine

KLAT-ilt väljumise ja kogukonda naasmise planeerimist alustatakse lapse teenusele saabumisel ning seda viiakse ellu koostöös lapse, tema seadusliku esindaja ja/või last kasvatava isiku, KOV-i lastekaitsetöötaja ja võrgustikuga. Teenuselt väljumise ettevalmistamisel lähtutakse eesmärgist toetada lapse toimetulekut viisil, mis võimaldaks tulla toime tavakeskkonnas ning vähendada korduvate kriiside ja uuesti teenusele paigutamise riski.

Teenuseosutaja:

- toetab lapse järkjärgulist toimetulekut väljaspool teenuse osutamise kohta, sealhulgas kodukülastuste, kogukonnas toimuvate tegevuste ja teiste eesmärgistatud väljaspool asutust toimuvate tegevuste kaudu;
- hindab koostöös võrgustikuga lapse valmisolekut suuremaks iseseisvuseks ja vähem piiravas keskkonnas toimetulekuks;
- teeb koostööd kohaliku omavalitsuse, pere ja teiste võrgustikuliikmetega, et tagada lapsele vajalike tugiteenuste ja toe jätkumine pärast teenuse lõppu;
- toetab lapse haridustee, igapäevase elukorralduse, suhete ja huvitegevuste järjepidevust kogukonda naasmisel;
- osaleb koostöös võrgustikuga teenusejärgse toetuse ja kriiside ennetamise tegevuste planeerimisel.

Teenusejärgse toe planeerimisel arvestatakse lapse individuaalseid vajadusi, riske ja ressursse, et toetada lapse turvalist ja võimalikult stabiilset toimetulekut pärast teenuse lõppu.

4.3. Teenuse raames rakendatavad piirangud

Teenuseosutaja tagab lapse ja teiste isikute turvalisuse ning võib teenuse osutamisel rakendada seaduses sätestatud piirangumeetmeid. Piirangumeetmete rakendamisel lähtutakse minimaalse piirangu, proportsionaalsuse, läbipaistvuse ja lapse väärkuse kaitse põhimõtetest. Piirangumeetmeid rakendatakse üksnes vältimatu vajaduse korral ohu ennetamiseks või lõpetamiseks ning neid ei kasutata karistusena.

Teenuseosutaja:

- rakendab keelatud ja ohtlike esemete või ainete sattumise ennetamiseks vajalikke meetmeid, lapse valduses olevate asjade ja saadetiste läbivaatust, sidevahendite kasutamise korraldamist ning liikumisvabaduse piiramise meetmeid kooskõlas sotsiaalhoolekande seaduse, kinnise lasteasutuse teenuse standardi ja teenuseosutaja sisekorraeeskirjaga;
- hindab piirangute vajalikkust regulaarselt ning muudab neid vastavalt lapse arengule, toimetulekule ja riskide muutumisele ajas;
- selgitab lapsele piirangute põhjuseid ja eesmärges arusaadaval viisil;
- dokumenteerib piirangumeetmete rakendamise vastavalt õigusaktidele ja asutuse sisekorrale.

Teenuseosutaja rakendab kriisiolukordade lahendamisel seaduses sätestatud meetmeid ning lähtub lapse turvalisuse, väärikuse ja minimaalse sekkumise põhimõtetest. Eraldusruumi kasutamine toimub kooskõlas sotsiaalhoolekande seaduse, kinnise lasteasutuse teenuse standardi ning teiste asjakohaste õigusaktidega.

Teenuseosutajal on kriisi- ja toimepidevusplaan ning turvalisuse tagamise juhised, mis kirjeldavad kriisiolukordade ennetamist, lahendamist ja juhtumijärgset tegutsemist. Piirangumeetmete täpsem kord sätestatakse sisekorraeeskirjades, kriisi- ja ohutusjuhendites ning rakendatakse kooskõlas kehtiva õigusega.

4.3.1. Lapse õigused ja piirangud kinnise lasteasutuse teenusel

Teenuse osutamisel lähtutakse lapse õiguste kaitsest, lapse huvidest ja minimaalse piirangu põhimõttest.

Teenuseosutaja:

- tagab lapsele arusaadavas vormis teabe teenuse sisu, korralduse ning last puudutavate otsuste kohta;
- võimaldab lapsel avaldada oma arvamust teda puudutavates küsimustes;
- lapse arvamusega arvestamisel lähtub eelkõige lapse huvidest ja vajadustest;
- selgitab lapsele arusaadavalt olukordi, kus lapse soovide või arvamusega ei ole võimalik arvestada, sealhulgas otsuse põhjuseid ja ülevaatamise põhimõtteid;
- tagab lapsele võimaluse anda tagasisidet ja esitada kaebusi turvalisel viisil.

4.3.2. Lapse teabeõiguse ja väljendusvabaduse tagamine ning sidevahendite kasutamine

Teenuseosutaja loob tingimused, et laps saaks teenusel viibides kasutada teabe saamise, suhtlemise ja eneseväljenduse võimalusi viisil, mis on võimalikult võrreldav eakaaslastega väljaspool asutust, arvestades samal ajal lapse ja teiste isikute turvalisust.

Teenuseosutaja:

- võimaldab ligipääsu teabele, suhtlemisele ja eneseväljendusele telefoni, arvuti ja teiste info- ja kommunikatsioonivahendite kaudu;

- kujundab sidevahendite ja digikeskkondade, sh sotsiaalmeediaplatvormide kasutamise korralduse viisil, mis toetab lapse arengut, suhteid ja ühiskonnaelus osalemist;
- toetab ja juhendab last digikeskkonnas turvaliselt toimetulekul;
- lähtub sidevahendite kasutamise korraldamisel lapse individuaalsest riskihinnangust ja tegevuskava eesmärkidest ning rakendab vajaduse korral ajutisi ja proportsionaalseid piiranguid;
- sätestab sidevahendite kasutamise põhimõtted asutuse sisekorraeeskirjades ning tutvustab neid lapsele ja tema seaduslikule esindajale.

Teenuseosutaja küsib lapse, tema seadusliku esindaja ning vanema või last kasvatava isiku arvamust teenuse igapäevase korralduse ja neid puudutavate küsimuste kohta ning arvestab sellega võimaluste piires. Tagasiside küsimine ja kaebuste menetlemine toimub asutuses kehtiva korra alusel.

Kinnise lasteasutuse teenus

Ülevaade teenuse põhimõtetest, komponentidest ja korraldusest

TEENUSE OSUTAMISE PÕHIMÕTTED

Lapsekeskne <i>Esiplaanil on lapse huvid, turvalisus ja heaolu</i>	Traumateadlik <i>Arvestab varasemaid kogemusi ja nende mõju</i>	Individuaalne <i>Arvestab lapse vajadusi, tugevusi ja riske</i>	Proportsionaalsed piirangud <i>Lapse suhtes kohaldatavad meetmed on võimalikult vähe piiravad</i>	Kaasav <i>Lapse, seadusliku esindaja/vanema ja pere aktiivne osalus</i>	Võrgustikupõhine koostöö <i>KOV, pere ja spetsialistid töötavad ühise eesmärgi nimel</i>

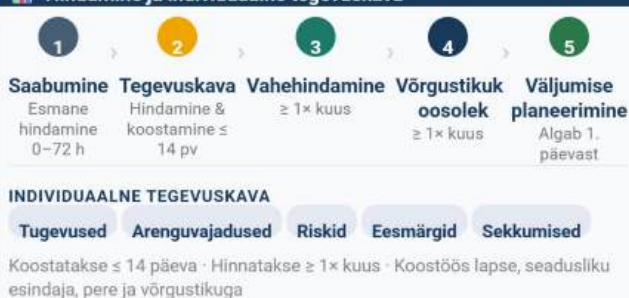
TEENUSE KOMPONENDID

Turvalisus & Õigused › privaatne majutus, isiklik ruum ning ühiskasutatavad ruumid ja välialad › ööpäevaringne tugi, järelevalve ja riskide pidev hindamine › arusaadavad reeglid, tugistrateegiad ja iseseisvuse järkjärguline suurendamine › regulaarne, tervist toetav toitlustamine	Pere & Võrgustik › igale lapsele vastutav töötaja; KOV lastekaitsetöötaja juhtumikorraldajana › võrgustikukohtumised $\geq 1 \times$ kuus ja regulaarne ülevaade arengust › regulaarne kontakt pere ja seadusliku esindajaga › koduskäigud, kogukonnas osalemine ja teenusejärgse toe planeerimine	Tervis & Heaolu › õendusabi ja tervises seisundi jälgimine › vaimse tervise tugi, nõustamine ja terapeutilised sekkumised › sotsiaalsete oskuste arendamine; sõltuvus- ja riskikäitumise vähendamine › tõendus põhised sekkumised koostöös tervishoiuteenuse osutajatega
Toimetulekuoskused › tervislikud harjumused: uni, liikumine, toitumine ja hügieen › igapäevaelu- ja majapidamisoskused; enesejuhtimine ja aja planeerimine › arendavad, jõukohased vaba aja tegevused › huvitegevuste leidmine, mida jätkata kogukonnas	Haridus › KOV vastutab hariduse korralduse eest; teenuseosutaja tagab sobiva päevakava ja ruumid › õpimotivatsiooni ja õppimisvõimekuse toetamine › koostöö haridusasutuse ja KOV-iga; haridustee järjepidevus › järelevalve õppetegevustel liikumisel	Väljumine & Kogukond › väljumise planeerimine algab saabumisest ja kestab teenuse lõpuni › järkjärguline iseseisvumine; suhete, huvitegevuste ja haridustee järjepidevus › teenusejärgse toe planeerimine kriiside ennetamine › korduvate teenuste riski vähendamine

VÕRGUSTIK & KOOSTÖÖ

Hindamine ja individuaalne tegevuskava

Lapse õigused teenusel

- › Arusaadav **teave** teenuse sisu, korralduse ja otsuste kohta
- › **Arvamuse avaldamine** kõigis teda puudutavates küsimustes
- › **Tagasiside ja kaebuste** esitamine turvalisel viisil
- › Ligipääs **sidevahenditele** – telefon, internet, sh sotsiaalmeedia jm
- › Kohtumised **lapsele olulistega** inimestega
- › Selgitused, kui arvamusega **ei saa arvestada**

PIIRANGUMEETMETE RAKENDAMINE

- › Rakendatakse üksnes **vältimatu vajaduse korral** – ei ole karistus
- › Rakendatakse **proportsionaalselt ja minimaalselt**, lapse väärikust austavalt
- › Rakendamise vajadust hinnatakse regulaarselt ja **selgitatakse lapsele** arusaadavalt

TEENUSE EESMÄRK

Laps tuleb toime **tavakeskkonnas** ning suudab eesmärgipäraste sekkumiste ja võrgustikuliikmete toel hoiduda käitumisest, mis ohustab **tema või teiste elu, tervist või arengut**

 Tugivõrgustiku koostöö

 Olulised muutused

 Kogukonda naasmine

5. TEENUSE OSUTAMISE NÕUDED JA RAHASTAMINE

5.1. Teenuse osutamise nõuded

Käesolevas alapeatükis kirjeldatakse teenuse osutamise peamisi eeldusi ja miinimumnõudeid. Täpsemad personali-, ruumi-, töökorraldus-, dokumenteerimis- ja kvaliteedinõuded tulenevad õigusaktidest, teenuse standardist, KLAT-i töötaja kompetentsimudelitest ning Sotsiaalkindlustusameti ja teenuseosutaja vahel sõlmitud halduslepingust. Teenuse kvaliteedi ja lapse turvalisuse tagamiseks on vajalik nimetatud nõuete järjepidev täitmine.

5.1.1. Personali pädevus ja koolitamine

Teenuseosutaja tagab ööpäevaringselt nõutud arvu töötajaid ning meeskonna valmisoleku töötada riskikäitumise ja suure abivajadusega lastega. Personali valikul, koolitamisel ja arendamisel lähtutakse õigusaktidest, KLAT-i töötaja kompetentsimudelitest ning lapse turvalisust, lapsekeskset lähenemist ja deeskaleerivaid töövõtteid toetavatest põhimõtetest.

Teenuseosutaja:

- tagab vähemalt õigusaktides sätestatud töötajate arvu, sh arvestab töökorralduse kavandamisel laste arvu, individuaalset abivajadust, riske, rühma koosseisu ning kriisiolukordade ennetamise ja lahendamise vajadust;
- hindab ja värbab töötajaid rollile sobivate isikuomaduste, koostöövõime, pingetaluvuse, eetilise hoiaku ja lapsekeskse lähenemise alusel;
- tagab, et lastega vahetult töötavad isikud vastavad lastega töötamise nõuetele ning neil puuduvad lastega töötamist välistavad asjaolud;
- tagab töötajatele regulaarsed täienduskoolitused, mis toetavad teadmisi ja oskusi turvaliseks ning tulemuslikuks tööks sihtrühma lastega;
- tagab töötajatele regulaarse tööalase toe, supervisiooni ja võimaluse juhtumiaruteludeks, et toetada professionaalset arengut ja ennetada läbipõlemist;
- viib läbi arenguveestlusi ning seob töötajate arengueesmärgid teenuse kvaliteedi ja turvalisuse tagamisega.

5.1.2. Nõuded teenuse osutamise kohale ja ruumidele

Teenuseosutaja tagab teenuse osutamise koha ja ruumilahenduse, mis toetab lapse turvalisust, privaatsust, arengut ja teenuse eesmärkide saavutamist ning vastab õigusaktides, kinnise lasteasutuse teenuse standardis ja teistes asjakohastes nõuetes sätestatud tingimustele. Teenuseosutaja tagab ka, et tehnilised turvalahendused ja vajaduse korral kasutatavad transpordivahendid vastavad teenuse osutamiseks kehtestatud nõuetele ning on lapse õigusi ja privaatsust arvestavad. Terviseamet teeb sotsiaalteenuseid pakkuvates asutustes, sh kinnise lasteasutuse teenusel, järelevalvet elukeskkonna tervisekaitsenõuete täitmise üle.

Teenuse osutamise koht peab võimaldama muu hulgas:

- lapsele turvalist, tervisekaitsenõuetele vastavat ja privaatsust arvestavat elukeskkonda;
- ööpäevaringse järelevalve ja toe tagamist;

- individuaal- ja rühmatöö läbiviimist;
- õppimist, liikumist, huvitegevust ja vaba aja tegevusi;
- lapse rahunemist ja kriisiolukordade turvalist lahendamist;
- vajaduse korral eraldusruumi kasutamist õigusaktides sätestatud tingimustel.

5.1.3. Dokumenteerimine ja andmekaitse

Teenuseosutaja tagab dokumenteerimise ja andmete töötlemise viisil, mis toetab teenuse järjepidevust, lapse õiguste kaitset, teenuse kvaliteedi hindamist ja õiguspärast tegevust.

Teenuseosutaja:

- dokumenteerib lapse teenuse osutamisega seotud olulised tegevused, hinnangud, kokkulepped, individuaalse tegevuskava, vahehindamised, piirangumeetmed, juhtumid ja kaebused vastavalt õigusaktidele ning teenuseosutaja sisekorrale;
- tagab, et dokumenteerimine toetab lapse vajaduste hindamist, tegevuskava elluviimist ja teenuse järjepidevust;
- tagab andmete eesmärgipärase, minimaalse ja turvalise töötlemise ning rollipõhise ligipääsu andmetele;
- juhendab töötajaid andmekaitse, konfidentsiaalsuse ja andmete töötlemise nõuete järgimisel;
- kirjeldab andmekaitse, teabehalduse ja võimalike tehniliste turvalahenduste kasutamise põhimõtted asutuse sisekorra-, teabehaldus- ja andmekaitседokumentides.

5.1.4. Teenuse kvaliteedi tagamine

Teenuseosutaja teeb kvaliteedi hindamisel ja arendamisel koostööd Sotsiaalkindlustusametiga, lähtudes õigusaktidest, kinnise lasteasutuse teenuse standardist, SKA juhistest ning poolte vahel sõlmitud kokkulepetest.

KLAT-i standardi järgi hindab teenuseosutaja teenuse kvaliteeti ja ohutust väljatöötatud süsteemi alusel ning edastab vastava dokumendi SKA-le vähemalt kord aastas. Samuti näeb standard ette, et teenuseosutaja edastab SKA-le isikustamata kokkuvõtte olulistest turvalisust puudutavatest juhtumitest, näiteks omavolilisest lahkumisest, vägivallaaktidest või lapse tervist, arengut või elu ohustanud õnnetustest.

Teenuseosutaja:

- kogub ja analüüsib tagasisidet lastelt, lapse seaduslikelt esindajatelt, peredelt ja koostööpartneritelt ning kasutab seda teenuse arendamisel;
- analüüsib regulaarselt turvalisust ohustavaid olukordi ja korduvaid mustreid, et vähendada nende esinemise tõenäosust;
- hindab regulaarselt teenuse kvaliteeti ja ohutust ning kavandab parendustegevusi;
- tagab kaebuste lapsesõbraliku, turvalise ja läbipaistva menetlemise;
- tagab, et teenuse osutamisega seotud töökorralduslikud dokumendid on ajakohased ja vastavad kehtivatele nõuetele.

5.2. Teenuse osutamise rahastamine

Teenuse hind ja maksimaalne maksumus lapse kohta kalendriaastas tulenevad sotsiaalkaitseministri 20.12.2017 määrusest nr 65 „Kinnise lasteasutuse teenuse osutamise ja rahastamise tingimused“. SHS sätestab, et halduslepingu alusel täidetavaid KLAT-i ülesandeid rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti kaudu. Teenust rahastatakse kulumudeli alusel.

5.2.1. Teenuse hind ja maksimaalne maksumus

Teenuse rahastamisel lähtutakse riiklikult kehtestatud ööpäeva hinnast ja maksimaalsest aastasest kogumaksumusest lapse kohta. Kalendriaasta kulu ülempiiri kehtestamine tagab rahastuse prognoositavuse ja võrreldavuse. Täpne teenuse hind ja ülempiir tulenevad kehtivast määrusest ning võivad ajas muutuda.

5.2.2. Täitmata teenuskoha kulude hüvitamine

Teenuse iseloomust tulenevalt peab teenuseosutajal olema valmisolek teenuse osutamiseks ka juhul, kui teenuskoht on ajutiselt täitmata.

Sotsiaalkindlustusamet võib hüvitada teenuseosutajale täitmata kinnise lasteasutuse teenuskoha kulud vastavalt sotsiaalkaitseministri määrmes nr 65 ja poolte vahel sõlmitud halduslepingus sätestatud tingimustele.

Täitmata teenuskoha kulude hüvitamise eesmärk on toetada teenuseosutaja ööpäevaringset valmisolekut, personali ja teenuse osutamise võimekuse säilimist ka olukorras, kus teenuskoha täituvus ajutiselt muutub. Määruse nr 65 järgi toimub täitmata teenuskoha kulude hüvitamine igakuiselt esitatud arvete alusel, kuid kõige rohkem 90% teenuse hinnast päevas.

5.2.3. Lapsega seotud kulude katmine

Kinnise lasteasutuse teenuse eest tasumine toimub riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti kaudu ning teenuse hinna ulatuses lapsele ega perele omaosalust ei kohaldata.

Kulud, mis ei sisaldu teenuse hinnas või mille katmise kohustus tuleneb muudest õigusaktidest, lapse õiguslikust olukorrast või kokkulepetest, kaetakse vastavalt vastutuse jaotusele lapse vanema, seadusliku esindaja, asendushooldusteenuse osutaja, KOV-i või muu vastutava osapoole poolt.

Sellised kulud võivad olla näiteks:

- lapse isiklikud esemed ja riided, kui need ei kuulu teenuse raames tagatava hulka;
- taskuraha;
- ravimid, meditsiiniseadmed ja abivahendid ulatuses, mida ei kata teenuse hind, või muu riiklik rahastus;
- lapse isiklikud transpordikulud, mis ei ole seotud teenuseosutaja kohustuste või kokkulepitud teenuse tegevustega;
- muud lapse individuaalsetest vajadustest tulenevad kulud, mille katmine lepatakse kokku lapse seadusliku esindaja, KOV-i ja teiste asjakohaste osapooltega.